

УДК336.72

Мезенцева І. В., к.г.н.,

ПВНЗ «Академія рекреаційних технологій і права»;

Лужанська Т. Ю., к.г.н., доцент,

Мукачівський державний університет

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

У статті розглянуто та проаналізовано основні засади інвестиційного забезпечення розвитку сільського зеленого туризму на рівні регіону. Визначено чинники впливу на інвестиційну привабливість регіонів.

Ключові слова: інвестиційне забезпечення, сільський зелений туризм, регіональні особливості.

Mezentseva I., Luzhanskaya T.

INVESTMENT SUPPORT FOR RURAL GREEN TOURISM DEVELOPMENT IN THE REGION

The basic principles of investment support for the development of rural green tourism at the regional level have been considered and analyzed in the article. The factors influencing the investment attractiveness of the regions are determined.

Investing in rural green tourism is one of the areas on which the foundation of a market economy of Ukraine is being built, since investments, in particular foreign ones, are extremely important for the economic development of those areas that are poorly developed in economic terms. The results of analytical research confirm the low effectiveness of the mechanism of investment in the development of the tourist sector at the territorial level, in particular, rural green tourism, which actualizes the need for significant improvement of this mechanism.

Investment attractiveness is a crucial factor in the development of rural green tourism in the institutional climate. Investment attractiveness of the region is a cohesive economic category, on which the characteristic of the region's ability to attract capital and form an investment climate.

Investment attractiveness of agricultural tourism territories is influenced by a number of factors. Soft factors characterize the investor perception of the business environment, they are relatively easy to change in the short to medium term. The rigid factors are related to the socio-economic environment of the region, which is difficult to change in the short to medium term.

The main advantages provided by foreign direct investment to rural green tourism include: creation of new objects of rural green tourism and correspondingly new workplaces in the region, raising the level of employment in the region, developing the infrastructure of the region, development and exchange of innovative technologies, foreign exchange inflows in the economy of the region, increase of competitiveness as a sphere of rural green tourism, as well as tourist territory, improvement of the balance of payments, complex use of natural resources. On capacity, reduce dependence on imports.

However, foreign investment is a potential threat of overuse of natural resource potential, reducing the competitiveness of domestic tourist goods and services, and so on.

The inadequate level of investment potential of the tourism sector is hampered by the effective development of rural green tourism in the regions of Ukraine. One of the main problems affecting the development of the rural green tourism industry is the lack of cheap credit resources for the rural population and favorable conditions for attracting investments.

Investment potential of the region is determined by the sum of objective preconditions for investments, which depends on the diversity of tourist investment objects, as well as on the economic situation of the country as a whole and tourist areas in particular. At the territorial level, the volume of investment in the development of rural green tourism is determined by the richness of the territory by the relevant factors, in particular the presence of the corresponding natural resource potential, material and technical base of the settlement, the development of tourism infrastructure, labor resources, etc., as well as the level of incomes, consumer demand.

Key words: investment support, rural green tourism, regional features.

Мезенцева И. В., Лужанская Т. Ю.

ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКОГО ЗЕЛЕННОГО ТУРИЗМА В РЕГИОНЕ

В статье рассмотрены и проанализированы основные принципы инвестиционного обеспечения развития сельского зеленого туризма на уровне региона. Определены факторы влияния на инвестиционную привлекательность регионов.

Ключевые слова: инвестиционное обеспечение, сельский зеленый туризм, региональные особенности.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Інвестування сфери сільського зеленого туризму є важливою умовою розвитку туристичних територій України, розширення їх можливостей і масштабів, поліпшенні якості

послуг, що надаються. У той же час, в силу різних причин, в країні спостерігається значний дефіцит внутрішніх фінансових ресурсів, тому проблема залучення прямих іноземних інвестицій стає ще більш актуальною. Проте іноземні інвестори не поспішають на територію України, фіксуючи погіршення інвестиційного клімату та несприятливі умови ведення бізнесу.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідження питань, які стосуються можливостей залучення до розвитку туристичної галузі інвестиційних ресурсів, здійснюються провідними фахівцями, серед яких слід виділити Н. Конішеву, В. Федорченка, В. Цибуха та інших. Розглядають ці проблеми і в регіональному аспекті, насамперед такі провідні українські вчені, як: З. Герасимчук, В. Голян, М. Гудзь, В. Євдокименко, В. Кравців, Л. Ковальська, М. Крачило, В. Руденко, О. Федчак, С Харічков, Є. Хлобистов, М. Хвесик, І. Школа.

Цілі статті. Основними напрямками дослідження є аналіз інвестиційного забезпечення розвитку сільського зеленого туризму в регіонах.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інвестиційна привабливість сільськогосподарських туристичних територій формується під дією цілої низки чинників. М'які чинники характеризують сприйняття інвестором ділового середовища, їх відносно легко змінити в коротко- чи середньостроковій перспективі. Жорсткі чинники стосуються соціально-економічного середовища області, їх дуже складно змінити в коротко- чи середньостроковій перспективі.

До головних переваг, які надають прямі іноземні інвестиції для сільського зеленого туризму, віднесено: створення нових об'єктів сільського зеленого туризму та відповідно нових робочих місць в області, підвищення рівня зайнятості в області, розбудова інфраструктури області, розвиток і обмін інноваційними технологіями, приток іноземної валюти в економіку регіону, підвищення конкурентоспроможності як сфери сільського зеленого туризму, так і туристичної території, поліпшення платіжного балансу.

На жаль, сучасний стан економіки регіонів без іноземних інвестицій бажає кращого.

Інвестиційну привабливість держави формують її регіони. Регіональний розріз прямих іноземних інвестицій України подано в таблиці 1.

Таблиця 1
Регіональний розріз прямих іноземних інвестицій України [1, 2]

Регіони	01.01.2013		01.01.2014		01.01.2015		01.01.2016	
	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%	млн. дол. США	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Україна	54462,4	100,0	58156,9	100	45916,0	100	43371,4	100
АРК	1463,7	2,7	1608,9	2,8				
регіони								
Вінницький	245,4	0,5	278,7	0,5	250,9	0,5	187,1	0,4
Волинський	361,2	0,7	339,3	0,6	271,8	0,6	248,1	0,6
Дніпропетровський	8351,8	15,3	9092,1	15,6	7758,7	16,9	7182,9	16,6
Донецький	2981,6	5,5	3510,5	6,0	2550,4	5,6	1827,7	4,2
Житомирський	363,8	0,7	387,7	0,7	286,0	0,6	249,3	0,6
Закарпатський	407,2	0,7	447,4	0,8	376,6	0,8	311,5	0,7
Запорізький	1144,2	2,1	1124,7	1,9	885,2	1,9	931,7	2,1
Івано-Франківський	642,5	1,2	813,5	1,4	925,9	2,0	836,6	1,9
Київський	1927,7	3,5	1948,3	3,4	1653,8	3,6	1627,1	3,8
Кіровоградський	103,7	0,2	150,9	0,3	84,7	0,2	64,4	0,1
Луганський	838,5	1,5	883,8	1,5	671,1	1,5	582,4	1,3
Львівський	1634,8	3,0	1706,0	2,9	1374,9	3,0	1248,1	2,9
Миколаївський	259,9	0,5	280,5	0,5	232,6	0,5	212,7	0,5
Одеський	1629,5	3,0	1670,7	2,9	1432,5	3,1	1337,4	3,1
Полтавський	942,8	1,7	1065,1	1,8	1029,3	2,2	1000,6	2,3
Рівненський	296,9	0,6	312,9	0,5	269,3	0,6	220,2	0,5
Сумський	374,4	0,7	427,2	0,7	264,7	0,6	201,6	0,5
Тернопільський	64,6	0,1	68,2	0,1	56,4	0,1	50,1	0,1
Харківський	2170,4	4,0	2216,3	3,8	1726,0	3,8	1569,5	3,6
Херсонський	245,2	0,5	279,4	0,5	210,4	0,4	210,6	0,5
Хмельницький	208,6	0,4	225,5	0,4	189,2	0,4	166,8	0,4
Черкаський	884,1	1,6	890,0	1,5	510,4	1,1	352,9	0,8
Чернівецький	64,3	0,1	69,8	0,1	68,7	0,1	59,3	0,1
Чернігівський	105,3	0,2	128,6	0,2	103,8	0,2	92,2	0,2

Аналіз прямих іноземних інвестицій в регіонах України засвідчує суттєве їх зменшення. Частково це можна пояснити відсутністю даних показників Автономної республіки Крим та м. Севастополь. Проте, у всіх областях України, окрім Запорізької та Херсонської, відбулось суттєве зменшення зазначених показників. Найбільше прямих іноземних інвестицій надійшло у 2015 році в Дніпропетровську область (7182,9 млн дол. США), що становить 16,6 % по Україні.

На заваді підвищенню інвестиційної привабливості регіонів стоїть низка проблем:

1. Недостатнє інституційне забезпечення інвестиційної політики в регіонах. Розробка інвестиційної політики традиційно залишається прерогативою органів влади центрального рівня. Низка нормативно-правових документів, які унормовують здійснення інвестиційної діяльності в країні, зокрема Закон України «Про інвестиційну діяльність» [4] та Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні» [5], стосуються загальнодержавного рівня.

2. Недосконалість інструментів розкриття внутрішнього потенціалу регіонів. Інституційним інструментом розкриття внутрішнього потенціалу регіону є стратегії розвитку території. У чинних стратегіях територіального розвитку відсутні системний і всебічний аналіз внутрішнього потенціалу регіонів та визначення способів його використання.

3. Падіння обсягів залучення інвестицій внаслідок погіршення соціально-економічної ситуації в країні і падіння інвестиційної привабливості регіонів Сходу України через ведення бойових дій на їх території.

4. Неefективність окремих інструментів фінансування капітальних проєктів. Точковий вплив на інвестиційну діяльність чинять такі інструменти, як: державні замовлення, Державний фонд регіонального розвитку, інвестиційні субвенції (згідно з Бюджетним кодексом України, «субвенції на виконання інвестиційних програм»).

5. Низька ефективність розподілу інвестицій, низька віддача від інвестицій.

Для залучення іноземних інвестицій в туристичну галузь дуже важливі: активність місцевої влади щодо рекламно-інформаційної діяльності; ліберальна адміністративна та податкова політика місцевої влади, що заохочує приватну інвестиційну ініціативу; ефективна антимонопольна і антикримінальна політика місцевої влади, спрямована на підтримку здорового конкурентного середовища туристичних підприємств.

Важливе значення у створенні сприятливого інвестиційного клімату має належним чином розроблене та ефективно діюче нормативно-правове поле. Законодавство повинно бути однозначним і закони повинні трактуватися однозначно. Особливо це стосується нормативно-правових актів про інвестиційну діяльність. Враховуючи важливу роль туристичної галузі в економіці України та її окремих регіонів, доцільно було б у законодавчому порядку надати певні пільги інвесторам, які вкладають кошти саме в розвиток сільського зеленого туризму, особливо у відсталих в соціально-економічному розвитку областях.

Висновки. Таким чином, результати дослідження вказують на те, що в сучасних умовах інвестиційне забезпечення розвитку сільського зеленого туризму знаходиться на низькому рівні: спостерігається розбалансованість розвитку інвестиційної сфери та задоволення нагальних потреб сільського зеленого туризму, що додатково супроводжується мінімальним рівнем фінансування таких заходів. Вирішення проблемних питань щодо інвестиційної діяльності розвитку сільського зеленого туризму має відбуватися на основі послідовного розроблення та запровадження нових інструментів, у першу чергу, позитивної мотивації з урахуванням регіональних особливостей розвитку сільського зеленого туризму.

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 14 (55). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор Л. Л. Ковальська. – Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2017. – 352 с.

1. Дудчик О. Ю. Інвестиційна привабливість України [Електронний ресурс] / О. Ю. Дудчик, І. С. Пашикян, А. Г. Соловійова // Економіка і суспільство. – Мукачєво : Мукачівський державний університет, 2016. – С. 541–548. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/96.pdf
2. Комплексні статистичні публікації Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm
3. Матвійчук Л. Ю. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід : монографія / Л. Матвійчук, І. Тищук. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2017. – 260 с.
4. Про інвестиційну діяльність. Закон України № 1560-ХІІ від 18 вересня 1991 року (в редакції від 09 листопада 2013 року на підставі документу 639-19) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.
5. Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні» від 10 листопада 2009 року № 912/2009: Комплексні статистичні публікації Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm.